

Становище на Европейския икономически и социален комитет относно „Освобождане от данъчно облагане при окончателно въвеждане на имуществото на физически лица от една от държавите-членки (кодифициране)“

COM(2008) 376 окончателен — 2008/0120 (COD)

(2009/C 77/31)

На 18 юни Съветът на Европейския съюз реши, в съответствие с член 262 от Договора за създаване на Европейската общност, да се консултира с Европейския икономически и социален комитет относно

„Освобождане от данъчно облагане при окончателно въвеждане на имуществото на физически лица от една от държавите-членки (кодифициране)“.

След като прецени, че съдържанието на предложението е напълно задоволително и не изисква никакъв коментар от негова страна, на 447-та си пленарна сесия, проведена на 17 и 18 септември 2008 г. (заседание от 17 септември 2008 г.), Комитетът взе решение с единодушие „да приеме положително становище по предложения текст“.

Брюксел, 17 септември 2008 г.

Председател

на Европейския икономически и социален комитет

Dimitris DIMITRIADIS

Становище на Европейския икономически и социален комитет относно „Стратегията ЕС-Африка“

(2009/C 77/32)

С писмо от 11 юли 2007 г. комисар Louis Michel, отговарящ за развитието и хуманитарната помощ, поиска от Европейския икономически и социален комитет да изготви проучвателно становище относно

„Стратегията ЕС-Африка“.

Специализирана секция „Външни отношения“, на която беше възложено да подготви работата на Комитета по този въпрос, прие своето становище на 17 юли 2008 г. (докладчик: г-н DANTIN).

На 477-та си пленарна сесия, проведена на 17 и 18 септември 2008 г. (заседание от 18 септември 2008 г.), Европейският икономически и социален съвет прие настоящото становище с 89 гласа „за“.

1. Заключение и препоръки

1.1 В контекста на глобализацията през новия век **отношенията между Европа и Африка, извличайки поуки от миналото, трябва да бъдат развити в значителна степен**, като бъдат ориентирани към равностойно по отношение на правата и задълженията партньорство. След години на сътрудничество и помощ за развитието крайната бедност в Африка нараства и се задълбочава: плодовете от зле насочения растеж, характеризираш се със създаването на малко на брой работни места, се разпределят неравномерно, като по този начин се задълбочава неравенството; повече от 55 % от населението на юг от Сахара живее с по-малко от 1 долар на ден; близо 70 % от общия брой на работните места са в неформалния сектор, където работещите изкарват обикновено колкото да преживява и от тях над 57 % са в селското стопанство. Това обрисова картина, която се откроява с драстична липса на възможности за достоен и продуктивен труд.

1.2 Залогът е свързан най-вече с развитието и стабилността на африканския континент, но също така и със сигурността на Европа и възможността ѝ да постигне стабилен устойчив растеж.

1.3 Провежданите досега от Европейския съюз **политики за развитие** в съответствие с различни споразумения (Ломе, Яунде, Котону), както и заделените за целта финансови средства **не доведоха до желаните резултати**, особено по отношение на създаването на възможности за достоен труд. С оглед на гореизложеното е ясно, че **нещата не могат да останат същите** и положението трябва да се промени, ето защо Комитетът приветства успешната среща на върха ЕС/Африка, проведена в Лисабон на 8 и 9 декември 2007 г.

1.3.1 Той одобрява най-вече многостранния подход при отчитане на проблемите, свързани със заетостта.

1.4 В действителност ЕИСК счита, че развитието на възможностите за достоен труд е в основата на намаляването на неравенството и бедността, насърчаването на социалната интеграция, изграждането на достоен живот, които са необходими за ликвидиране на проявите на екстремизъм и конфликтите, т.е. за стабилността, от която се нуждаят държавите.

1.5 **Комитетът счита, че за създаването на достойни работни места е необходимо да се предприемат мерки, насочени основно към тази цел, като се наблегне на аспектите, посочени в следващите параграфи, които, въпреки че са различни по своята същност, са обвързани в силна синергия, засилваща реципрочно тяхното действие и съвкупността от които представлява политика.**

1.5.1 Растеж, който почива предимно на експлоатирането на природните ресурси, не създава много работни места. **Усилията трябва да бъдат пренасочени към първичната обработка или производството на готови продукти.** Инвестициите трябва да бъдат подчинени на тази цел, като бъдат насочвани към сектори с голяма добавена стойност.

1.5.2 **Частният сектор е от първостепенно значение, а чрез него и МСП.** ЕС трябва да превърне развитието на МСП в един от основните стълбове на своята политика за сътрудничество.

1.5.3 Сегашното поскъпване на суровините е допълнителна предпоставка, която трябва да доведе до **превръщането на селскостопанския сектор в стратегически приоритет за развитието.** Заемайки значителен дял от територията и ангажирайки голяма част от селското население, той трябва да допринесе за самостоятелното задоволяване на потребностите от храни, за развитието на преработвателната промишленост и по този начин да се спре миграцията от селата към градовете.

Селскостопанската политика следва да се планира в краткосрочен, средносрочен и дългосрочен план, като приоритетно трябва бъде осигурен бюджет за нейното осъществяване. Тази политика трябва да се изготви в сътрудничество със земеделските организации.

1.5.4 **Развитието на човешките ресурси** неизменно присъства във всички стратегии за развитие. Ето защо следва да се анализират потребностите от работни места, пазарът на труда, да се направят прогнози, да се **предвидят основните предизвикателства, свързани със съответствията между квалификация и заетост.**

1.5.5 **Регионалната и подрегионалната икономическа интеграция** отбеляза значителен напредък, но търговският потенциал все още не е използван напълно. По-конкретно, трябва да се координират мерките, предприети за хармонизиране на митническите процедури, да се развият инфраструктурите и да се гарантира свободното движение на гражданите и др. От тази гледна точка Комитетът изразява съжаление, че досега не са договорени **регионални преговори** по споразуменията за икономическо партньорство, една от целите на които е регионалната интеграция.

1.5.6 **Социалният диалог** трябва да съпътства и допринася за всяка политика за развитие, в частност чрез договарянето на колективните трудови договори. **Ето защо следва да бъдат създадени или развити силни и независими организации на работодатели и работници.**

1.5.7 **Участието на неправителствените структури е неотделимо от създаването на възможности за достоен труд** и трябва да бъде поставено в центъра на общата стратегия ЕС/Африка. В това им качество те трябва да бъдат привлечени да участват в изготвянето и изпълнението на индикативните национални и регионални програми.

1.5.8 **„Доброто управление“** е предпоставка за доверието на инвеститорите и от тази гледна точка е изключително важно за създаването на работни места. То трябва да бъде разгледано в своята цялост, особено по отношение на зачитането на правата на човека и на наемните работници, сред които синдикалните свободи, стандартите за труд и **корупцията.** По последния въпрос Европейският съюз и държавите-членки **трябва да предявят изисквания за обвързване на финансовата помощ, която предоставят, с възможността да проследяват нейното използване.**

2. Въведение

2.1 С писмо от 11 юли 2007 г. комисар Louis Michel, отговарящ за развитието и хуманитарната помощ, поиска от Европейския икономически и социален комитет да изготви проучвателно становище „относно различните въпроси, породени от съобщението „От Кайро до Лисабон — Партньорството ЕС/Африка“, и по-специално за това **как да се преодолее липсата на възможности за трудова заетост в Африка.**“

2.2 ЕИСК приветства това искане, което, вписвайки се в рамката на политиките за развитие, провеждани в Африка от десетилетия, поставя въпроси за бъдещето, очертаващо се по-специално в резултат на решенията на срещата на върха ЕС/Африка, които се съдържат в декларацията „Стратегическото партньорство“, придружена от „Първи план за действие“ (2008-2010 г.) за нейното изпълнение.

2.3 Сезирайки Комитета по **темата за заетостта**, Комисията показва, че е избрала да превърне тази тема в основна цел на своята политика за развитие, изтъквайки същевременно, че икономическите и социалните участници имат своята роля в **премахването на бедността чрез създаване на възможности за достоен труд.** ЕИСК приветства този подход.

След кратък преглед на миналите политики и резултатите от тях с оглед на днешното положение в Африка, както и на бъдещите политики, настоящото становище ще се постарее да изведе основните мерки, които според Комитета трябва да се предприемат, за да се насърчи създаването на възможности за достоен труд. Това проучване ще се извърши в светлината на насоките и на плана за действие, приети на срещата на върха ЕС/Африка, състояла се на 8 и 9 декември 2007 г. в Лисабон. За тази цел то ще се позовава по-специално на предходната работа на ЕИСК по въпросите, свързани с развитието на Африка ⁽¹⁾.

⁽¹⁾ CESE 1205/2004 „Ролята на женските организации като недржавни фактори в приложното поле на Споразумението от Котону“ (докладчик: г-жа FLORIO, септември 2004 г.).

CESE 1497/2005 „Как да включим социалните аспекти в споразуменията за икономически партньорства“ (докладчици: г-н PEZZINI и г-н DANTIN, декември 2005 г.).

CESE 753/2006 „Необходим приоритет за Африка: гледната точка на европейското гражданско общество“ (докладчик: г-н BEDOSSA, май 2006 г.).

CESE 673/2007 „Миграция и развитие: възможности и предизвикателства“ (докладчик: г-н SHARMA, декември 2007 г.).

Доклади на Комитета за мониторинг АКТЬ/ЕС: „Човешките ресурси за развитието“ (докладчици: г-жа KING и г-н AKOUETE, май 2007 г.).

3. Общи бележки

3.1 Африканският континент е разнолик. Той се състои от държави, които често се различават по отношение на своята история, култура, етнос, собствени богатства (полезни изкопаеми, нефт, диаманти и др.), климат, или дори и по отношение на демокрацията, доброто управление и зачитането на правата на човека... Това обуславя различията в икономически и социален план. Ето защо е трудно континентът да бъде възприеман и разглеждан по един глобален и монолитен начин. Въпреки това налице са някои общи черти и преди всичко отношенията с Европа, както минали, така и бъдещи, а също и плод на обща история, която ще доведе до общо бъдеще, вписващо се в споделената за всички страни динамика на промените.

3.2 Всъщност, в глобализирания контекст на новото столетие, отношенията между Европа и Африка, извличайки поуки от миналото, **трябва да претърпят съществена еволюция**. Те трябва да се основават на осъзнаване на необходимостта от изграждане на взаимно бъдеще, което трябва да се гради по-скоро на базата на общи залози и рискове, върху логиката на взаимните интереси, отколкото върху една обща на моменти история, на съчувствие или привързаност, с риск някои от партньорите от двата континента да бъдат изправени пред противоречиви позиции.

3.3 Залогът е голям. На петнайсет километра от Европа, африканският континент съсредоточава на своята територия всички „големи рискове“ на съвременния свят: неконтролирана миграция, избухване на епидемии, климатични и екологични катастрофи, терористична заплаха ... Но тъкмо този континент, от друга страна, има най-голям потенциал като природни ресурси или предвидим търсене по отношение на потреблението и инвестициите.

3.4 Разбира се, Европейският съюз все още е първият икономически партньор на африканския континент и негов пръв донор. Но този исторически монопол вече е нарушен от настъпването на „нововъзникващите икономики“, на първо място Китай, но също така Индия, големите латиноамерикански държави и монархиите от Персийския залив, дори Иран, както и от завръщането на САЩ, загрижени едновременно да обезпечат своите енергийни доставки, да се противопоставят на терористичната заплаха, да разпространяват християнските ценности и демокрация върху нови територии и да спрат безпокоящото ги китайско „нашествие“ (2).

3.5 Ясно е обаче, че занаяпред сигурността на европейския континент, както и способността му да запази стабилен устойчив ръст на развитие, ще зависят тясно и непосредствено от развитието и стабилизацията на африканския континент. В средносрочен и дългосрочен план Европа не би могла да остане остров на благосъстоянието на петнайсет километра от един континент, доминиран от нищетата. На карта е поставено устойчивото развитие на Европейския съюз, който трябва да осъзнае, че Африка е вече „негова граница“.

3.6 „Стратегията на Европа спрямо Африка дълго време се характеризираше с асиметричните отношения **донор-бенефициер**, съчетани с престолено чиста идеологическа съвест,

както и с едностранно разбиране за нашите интереси. Това архаично, нереалистично разбиране беше крайно вредно. Тази страница трябва да бъде обърната в интерес на едно ново разбиране за партньорство, между равни по права и задължения партньори, прилагащи логиката на споделения интерес, която се основава на параметри като устойчиво развитие, добро икономическо, данъчно и социално управление, трансфер на технологии ...“ (3).

3.6.1 С оглед на днешното икономическо и социално положение в Африка тази стратегия, основаваща се на асиметрични отношения „донор-бенефициер“ или „заемодател-бенефициер“ и конкретизирана по-специално в съдържанието на различните споразумения, уреждали или все още уреждащи отношенията между ЕС и Африка, е един „провал“ (4). **Следователно условията трябва да се променят.**

Тя постави африканските страни в положение на зависимост, преди всичко финансова, принуждавайки ги да заложат на карта динамизма, който е необходим за успешното навлизане в световната икономика.

3.6.1.1 В действителност след десетилетия на помощ за развитието, предоставяна от Европейския съюз, от редица държави-членки (често бивши колонизатори), от международни институции като Световната банка, крайната бедност на Африка се засилва и задълбочава.

3.6.1.2 Докато бързо развиващите се страни или региони, като Китай, Индия, Югоизточна Азия, Бразилия, се превръщат в икономически сили и се включват в международната търговия, Африка, с няколко редки изключения, не може да се измъкне от дъното.

3.6.1.3 Защо страна като Южна Корея, която само до преди няколко години живееше „за ориза и от ориза“, се превърна в един от световните лидери в областта на електрониката и корабостроенето, на информационните услуги, на автомобилостроенето и пр., а Африка не успя да направи това?

3.6.1.4 Европа продължава да заема първо място по внос на африкански продукти. При все това, въпреки почти 25 години благоприятни мита, обемът на износа на африканските страни към ЕС спадна с над 50 %, намалявайки от 8 % през 1975 г. до 2,8 % от обема на световната търговия през 2000 г. Преференцията по отношение на митническите такси се оказва недостатъчна. Неконкурентоспособността на африканските продукти попречи на възможностите за износ от Африка за Европа.

3.6.1.5 Плодовете на растежа, дължащи се главно на експлоатацията на природните ресурси, се разпределят неравномерно и задълбочават неравенството, като бедните са все така бедни, дори още по-бедни, а богатите още по-богати. Всичко това е много далеч от доброто икономическо управление и създава морални проблеми. Много африканци осъждат това положение:

— „(Трябва) да се върнат средствата, незаконно придобити в държавите на произход и вложени в чужди банки“ (5).

(2) Европейски съюз/Африка: „Стратегическо партньорство“, Nathalie Delapalme, Elise Colette. Бележки на фондация Robert SCHUMANN, декември 2007 г.

(3) Слово на комисар Louis Michel по време на конференцията „ЕС-Китай-Африка“, организирана от Европейската комисия, Брюксел, 28 юни 2007 г.

(4) Отговор на комисар Michel на въпрос, зададен на Съвместната парламентарна асамблея в Кигали от 18 до 22 ноември 2007 г.

(5) Извънредна среща на върха на Африканския съюз относно заетостта и борбата срещу бедността, проведена се от 3 до 9 септември 2004 г. в Уагадугу. Заключителна декларация (член 16).

— „Ние боледуваме от лошо управление, някои страни са по-бедни отколкото преди добива на нефт, на диаманти ... Някои страни имат ръководители, чиито лични авоари са по-големи от държавния дълг на страната! Злото не идва отвън, а от самите нас.“⁽⁶⁾.

4. От Кайро до Лисабон: новата стратегия Африка-Европейски съюз

4.1 Водените досега политики и заделените за тях финансови средства невинаги постигаха желаните резултати, по-специално по отношение на създаването на достойни възможности за труд. При тази констатация нещата не могат да останат същите и Комитетът приветства успеха на срещата на върха в Лисабон на 8 и 9 декември 2007 г. Той приветства политическата воля, която позволи да бъдат разширени, а дори и преосмислени и пренасочени сътрудничествата и оттам — търговските и политическите отношения между двата континента.

4.2 Всъщност седем години след срещата на върха в Кайро, тази в Лисабон постави основите на ново стратегическо партньорство на „равни с равни“ между Африка и Европейския съюз, основано на общи ценности, принципи и интереси, за да посрещнем заедно глобалните предизвикателства на международната сцена: мир и сигурност, управление и човешки права, миграция, енергетика и изменение на климата, търговия, инфраструктури и развитие.

4.3 Оригинално и новото в тази стратегия, освен нейното съдържание, е включването, наред с декларацията, на оперативен етап от осем плана за приоритетно действие (вж. ПРИЛОЖЕНИЕ I от становището), нещо като пътна карта или работен план, с цел конкретизиране на изпълнението на стратегически избори и приоритети, определени от двата континента. Напредъкът в реализирането на тези осем плана, които, както и споразумението от Котону, са изключително амбициозни, ще бъде оценен по време на следващата среща на върха през 2012 г.

4.4 Комитетът смята за положително, че, освен несъмнено важните принципи декларации, беше създадена и цяла работна рамка, която им предаде оперативна и конкретна форма, което ще позволи по-специално да бъде направена оценка на тяхното изпълнение след 2010 г.

4.5 ЕИСК подчертава, че всяко от осемте партньорства, претворени в план за действие, може да допринесе за създаването на възможности за достоен труд, след като бъде направен този политически избор, и при условие че са съпроводени с конкретна политика за заетостта (вж. глава 7).

4.6 При все това, като оставим настрана постигнатото, проявената на тази среща добра воля от двете страни не успя да скрие определени трудности и подводни камъни, посочени от някои африкански ръководители. Те намекуват, че една нова стратегия, колкото и новаторска да е по отношение на създаването на балансирано партньорство, не би могла да доведе до бързо подобряване на отношенията, които и до днес се оценяват като неравнопоставени:

— критикува се остро бюрокрацията в ЕС, докато „с Китай е толкова лесно да получим веднага необходимите трактори ...“

— отправят се искания към ЕС или да изплати обезщетение на Африка за колонизацията и ограбването на нейните богатства или да приеме имигрантите й ...

— изказват се съмнения относно възможността споразуменията за икономическо партньорство (СИП) да бъдат сключени в истински дух на партньорство ...

— осъждат се твърде големите разногласия относно кризата в Зимбабве.

Явно предстои да бъде изминат дълъг и труден път, докато двете страни успеят да постигнат целите си в дух на възстановено доверие помежду им.

4.6.1 От тази гледна точка ЕИСК счита, че в рамките на едно балансирано партньорство, зависи **преди всичко** от самите африкански правителства **да поемат отговорността за доброто управление, за борбата срещу корупцията** и за насочването на местните или чуждите инвестиции с цел намаляване на бедността в техните страни. Това поемане на отговорност укрепва суверенитета им и е неизбежен етап към обновено партньорство. Ето защо ефективният принцип на принадлежност към това балансирано партньорство между Европейския съюз и Африка е много важен и е от голямо значение за създаването на възможности за достоен труд.

4.7 ЕИСК отбелязва със задоволство мястото, отредено на гражданското общество не само на институционално равнище (отношенията между ЕИСК на ЕС и Икономическия и социален съвет (ИКОСОС) на Африканския съюз)⁽⁷⁾, но и в съвкупността от недържавни институции, представляваща организираното гражданско общество⁽⁸⁾. От тази гледна точка, за да може демонстрираната воля да добие форма и конкретен израз, е необходимо да се вземат предвид, макар и с риск от неуспех, трудностите, появили се при прилагането на Споразумението от Котону по отношение на тези въпроси.

В общи линии Комитетът одобрява насоката към напредък, дадена на стратегията ЕС-Африка за целия континент.

5. Възможностите за достоен труд — неотменима цел на една ефективна стратегия ЕС-Африка

5.1 Член 55 от стратегията ЕС-Африка постановява: „Въпросите за заетостта, и по-специално за социалната защита, недостатъчните възможности за заетост и насърчаването на достойния труд в Африка ще бъдат решавани съвместно, като трябва да се даде приоритет на създаването на полезни работни места в официалната икономика, на подобряването на лошите условия на живот и труд в съответствие с програмата за достоен труд на ООН и интегрирането на неформалната във формалната икономика ...“.

5.2 Комитетът приветства официалното включване на въпроса за достойния труд в стратегията ЕС-Африка, тъй като смята, че развитието на достойния труд е в основата, както в количествено, така и в качествено отношение, на намаляването на неравенството и на бедността и на социалното приобщаване, необходими за премахване на крайностите и конфликтите и следователно за стабилността, от която се нуждаят държавите.

⁽⁶⁾ Изказване на председателя на ИСК на една франкофонска държава от Западна Африка на Общото събрание на UCESA (Съюз на ИСК в Африка), 3 и 14 ноември 2007 г. в Уагадугу.

⁽⁷⁾ Вж. членове 104 и 105 от декларацията.

⁽⁸⁾ Вж. членове от 106 до 110 от декларацията.

6. Състоянието на трудовата заетост в Африка

Делът на икономически активното население е висок (68,6 %). Макар че процентът на безработицата също е висок (10,3 %), **най-сериозният проблем остава липсата на възможности за достоен и продуктивен труд: 46,2 % от населението на Африка, от които 55,4 % на юг от Сахара, живеят с по-малко от 1 долар на ден.** С други думи, голяма част от икономически активното население се занимава с неформален труд, обикновено колкото да преживява. Това представлява 68 % от общия брой работни места, от които 57,2 % в първичното производство на земеделски продукти. Работните места са заети в голямата си част от млади хора и жени, като последните играят решаваща роля, тъй като заемат централно място в икономическата общност и семейството и поради това са основен елемент на африканската икономическа и социална тъкан (вж. ПРИЛОЖЕНИЕ II от становището).

7. Създаване на възможности за достоен и продуктивен труд

С оглед на гореизложеното, Африка трябва приоритетно да създаде работни места за достоен и продуктивен труд, свободно избираеми, които ефективно да допринесат за премахването на бедността, за изграждането на достоен живот и за въвеждането на ефикасна и достъпна за всички социална защита, всичко това при осигуряване на равнопоставеността на половете на всички равнища, както и интегрирането на младите хора, които са носители на бъдещето на Африка и отчасти на солидарността между поколенията.

И наистина, без продуктивни работни места би било илюзорно да се претендира за достоен стандарт на живот, за икономическо и социално развитие и за пълноценно развитие на личността. Тези цели минават на първо място през развитието на човешките ресурси и на предприятията от частния сектор. За да се прояви изцяло, тази динамика трябва да се впише в рамка, която допринася за пълноценното ѝ развитие, където има демокрация, правова държава, добро управление, зачитане на човешките и социалните права и др.

В стратегията ЕС-Африка, приета на срещата на върха в Лисабон, въпросът за заетостта се разглежда в хоризонтален план. Целта на настоящия раздел е да задълбочи този основен въпрос чрез анализи и предложения за насоки. Ето защо трябва да бъдат обсъдени основните лостове, които могат да допринесат за доближаване до целта. Този подход е по същество макроикономически. От друга страна, поради разнообразието на мерките, е полезно впоследствие да се направи опис на различните дейности, провеждани от европейските неправителствени организации, занимаващи се с помощ за развитието на Африка, изтъквайки по този начин разнообразието на успешно изпълняваните от тях програми, по-специално такива, осъществявани съвместно с местните власти и/или сдружения (кооперации, сдружения на зеленчукопроизводители, учебни или здравни заведения и пр.), които участват в развитието на заетостта.

Но освен гореизложеното, Комитетът държи да подчертае категорично, че **развитието на Африка, а оттам и създаването на възможности за достоен и продуктивен труд, могат да се реализират само при нарастваща стабилност на държавите от континента.** Редица от тези страни, обаче, са все така жертва на нескончаеми конфликти. През последните десет години конфликтите в Гвинея, Либерия и Сиера Леоне, страни, разполагащи с природни ресурси и по-специално с диаманти и дървен материал, предизвикаха тежка криза в региона, която доведе до голям наплив от бежанци. Да не говорим за конфликта в Дарфур,

който бушува в Судан, за „забравената война“ в северната част на Уганда, за продължаващата несигурност на изток и на север в Централноафриканската република и за нестабилността в Конго... Предвид гореизложеното Европейският съюз и в по-общ план международната общност трябва да изиграят важна роля за решаването на този определящ за бъдещето на континента въпрос. Защото, като оставим настрана извършените жестокости, които никой не може нито да пренебрегне, нито да приеме, е ясно, че ако трудовата заетост може да помогне за стабилността на държавите, тяхната нестабилност пречи на развитието им и следователно на създаването на работни места.

7.1 За растеж, създаващ заетост

7.1.1 По отношение на икономическия растеж 2006 г. беше една успешна за Африка година с ръст от 6,3 % в Северна Африка и 4,8 % в държавите на юг от Сахара с големи разлики между отделните страни.

7.1.2 Тези цифри са значителни, особено в сравнение с резултатите на Европейския съюз, но поради намиращата се в застой или дори намаляваща производителност, зле насочените инвестиции, ниската добавена стойност върху основните индустриални или земеделски продукти, демографската експлозия и огромната липса на възможности за достоен труд, **е необходим двуцифрен ръст, за да се постигне едновременно качествено и количествено подобрене на заетостта.** Според прогнозите е необходим ръст от минимум 9 %, за да бъде поставено началото на изпълнението на целите на хилядолетието, които, за съжаление не включват осигуряване на заетост.

7.1.3 Този растеж не създава голям брой работни места, защото източникът му е неправилно ориентиран. Той често се дължи на по-интензивното използване на природните богатства — което обикновено се характеризира с близки до неприемливите условия на труд — чиято рентабилност напоследък преживя бум, по-специално в държавите износителки на нефт поради повишаването на цената на суровия нефт. Освен че това положение е несигурно, тъй като е подвластно на променливите цени, то не създава допълнителна заетост. Същото е и с другите природни ресурси, доколкото те обикновено се изнасят в сурово състояние. Освен това когато средната класа натрупва печалбите от засилена активност, тя обикновено е потребител на вносни продукти. Това потребление също не оказва влияние върху местната заетост.

7.1.4 Необходимо е печалбите, получени от добива на суров нефт, за които не винаги се знае къде и как се използват, да бъдат инвестирани в производството на преработени продукти с висока добавена стойност, които ще доведат до растеж, създаващ работни места. Същото е и с другите природни или земеделски ресурси, които на свой ред могат да стимулират развитието на хранително-вкусовата промишленост в рамките на една структурирана, финансирана и приоритетна селскостопанска политика (вж. т. 7.4 и приложение IV).

7.1.5 Растеж, който създава оптимален брой работни места, не се постига само с експлоатация на суровини или с производството на традиционни и масови земеделски продукти (захарна тръстика, памук, банани, фъстъци, какао и пр.). Той се нуждае също и от развитието на преработвателна промишленост, произвеждаща продукти с висока добавена стойност, което в дългосрочен план е най-доброто средство, за да се избегне влошаването на условията за търговия, за участие в подрегионалната, регионалната и след това световната икономика, и да се реализират печалби, позволяващи да се премине към нов етап на развитие.

7.2 За насочени към диверсификация инвестиции

Ако при отсъствие на растеж не се създават или се създават малко работни места, то не може да има растеж без качествени инвестиции.

Всёобщо признат факт е, че за да се постигне значителен годишен растеж на икономиката в продължение на няколко отчетни години (вж. параграф 7.1.2), са необходими инвестиции в размер между 22 и 25 % от БВП, докато през последните години те са били едва 15 %. За да се постигне такъв ритъм на натрупване, има два източника на инвестиции.

7.2.1 Местни инвестиции

7.2.1.1 Трябва да се инвестира преди всичко в секторите с висока добавена стойност и/или с голям производствен капацитет със силен потенциал за създаване на работни места: инфраструктура, устойчиво селскостопанство и развитие, съхраняване на околната среда, културна индустрия, транспорт, риболов, горско стопанство, ИКТ, промишленост (първична преработка и готови продукти). Трябва също да се инвестира в сектори, които участват в изграждането на рамка, способна да привлече преки чуждестранни инвестиции (ПЧИ). Трябва също да се действа в посока създаване на един „непорочен кръг“: местни инвестиции — производство — търговия — печалби ... нови местни инвестиции ...

7.2.1.2 Местните инвестиции, както и мобилизирането на вътрешните финансови ресурси, ще позволят на Африка да определи сама приоритетите си на развитие, за разлика от ПЧИ.

7.2.1.3 Откъде да се намерят средства за тези местни инвестиции?

- мобилизиране на огромните явни или скрити печалби, генерирани от добива на природни ресурси (нефт, газ, въглища, диаманти, първен материал, полезни изкопаеми: хром, платина, кобалт, злато, манган, мед, желязо, уран и др.)⁽⁹⁾ (Какво става с тях днес? И какво например се случва с печалбите от захарта, за която беше заплатено три пъти по-скъпо от цените на световния пазар?);
- въвеждането на данък добавена стойност (ДДС) доведе само до ограничено и непълно увеличаване на бюджетните приходи. Това може да се подобри;
- подобро събиране на данъците би позволило да се удвоят данъчните постъпления в някои страни;
- големите вариации на коефициента данъчни постъпления/БВП (от 38 % в Алжир и Ангола до по-малко от 10 % в Нигер, Судан и Чад) показват, че страните с много малки коефициенти могат да увеличат значително бюджетните си приходи;
- да се пристъпи към формализиране на неформалния труд, което ще повиши постъпленията от данъци и ще допринесе за увеличаване на базата от ресурси.

⁽⁹⁾ В Африка са съсредоточени почти всички световни запаси от хром (главно в Зимбабве и Южна Африка), 90 % от запасите от платина (Южна Африка ...) и 50 % от запасите от кобалт (Демократична република Конго, Замбия ...).

Всички тези подобрения би трябвало да допринесат за количественото и качествено развитие на публичните политики.

— в някои страни средствата, изпращани от емигриралите работници, са важен източник за развитие⁽¹⁰⁾. През 2004 г. те достигнаха около 16 милиарда американски долара. Отчетените и неотчетените средства представляват вероятно по-голям ресурс от държавната помощ за развитието (ДПР) и преките чуждестранни инвестиции (ПЧИ). Тези средства, които не поражда дългове, след като минат през официалната банкова система на африканските страни, при условие че тази система стане сигурна, надеждна и ефикасна, биха могли да окажат значително въздействие върху капацитета за инвестиране. Само изложеното в тази точка е достатъчно, за да покаже **значението, което имиграцията има за африканските страни**. Важността на този въпрос налага всички изменения на разпоредбите относно миграционните потоци да бъдат задълбочено обсъдени между ЕС, самите държави-членки и съответните африкански страни⁽¹¹⁾;

— изтичането на капитали продължава да лишава африканските държави от значително количество ресурси за инвестиции. **Това изнасяне на капитали надхвърля два пъти brutния дълг на африканския континент**⁽¹²⁾, което дава на някои експерти повод да твърдят, че Африка е „нетен кредитор“ спрямо останалата част на света. Ако тези ресурси бъдат вложени в продуктивни инвестиции, това би позволило да се създадат нови работни места и да се осигурят доходи за големи групи от населението. Освен да спрат тази загуба на капитали, както това бе направено в някои европейски страни, правителствата биха могли да предвидят обявяване на временна амнистия за репатриране на тези капитали.

С тези перспективи и предприемайки необходимите реформи, особено във финансовия и бюджетния сектор, Африка ще може да мобилизира доста повече вътрешни ресурси за финансиране на избраните от самата нея продуктивни инвестиции.

7.2.2 Преки чуждестранни инвестиции (ПЧИ)

Приносът на преките чуждестранни инвестиции е от решаващо значение за икономическото развитие на континента. Всъщност ако са добре насочени, те играят важна роля в процеса на развитие на страните, в които са вложени, по-специално като им предоставят както капитали, така и технологии, донасяйки умения, ноу-хау и достъп до пазара, което допринася за по-голяма ефективност при използването на ресурсите и за повишаване на производителността.

7.2.2.1 Докато през 80-те години на миналия век се наблюдаваше удвояване на средните годишни парични потоци от ПЧИ в Африка спрямо предходното десетилетие, достигайки 2,2 милиарда американски долара, през 90-те години те нарастват значително, достигайки 6,2 милиарда долара и 13,8 милиарда долара за периода 2000-2003 г. Въпреки това на континента са съсредоточени едва 2 до 3 % от световните парични потоци, след като в средата на 70-те години беше постигнат максимумът от 6 %, и по-малко от 9 % от паричните потоци, предназначени за развиващите се страни, в сравнение с максимума от 28 %, достигнат през 1976 г.

⁽¹⁰⁾ Вж. CESE 673/2007, „Миграция и развитие: възможности и предизвикателства“, докладчик г-н SHARMA, декември 2007 г.

⁽¹¹⁾ Втора съвместна среща ЕИСК-САИСС (Съюз на африканските икономически и социални съвети). Декларации на председателите.

⁽¹²⁾ „Икономическото развитие в Африка“, доклад на ЮНКТАД, 26 септември 2007 г.

7.2.2.2 Една от характерните особености на ПЧИ, предназначени за Африка, е привличането им от природните ресурси. Това обяснява неравномерното разпределение на ПЧИ на територията на континента. Двадесет и четири африкански страни, определени като зависещи от нефта и полезните изкопаеми, са получили средно три четвърти от паричните потоци на ПЧИ през последните две десетилетия.

7.2.2.3 Необходимо е да се пренасочат ПЧИ, по-специално към преработвателни сектори, като се осигури голяма диверсификация на конкурентоспособни производства, улеснена чрез трансфера на технологии. За да привлече диверсифицирани ПЧИ и за да бъдат те ефикасни, Африка трябва да продължи своите усилия за създаване на благоприятна и атрактивна обща рамка. Всъщност ПЧИ няма да постъпват в помощ на развитието, ако не са изпълнени някои предварителни условия: качество на икономическата база и инфраструктурите, размер на съответния пазар — оттам и значението на регионалната интеграция и обучението на работната сила (вж. „Човешки ресурси“), укрепване и стабилност на публичните власти и добро управление. Освен това, за да бъдат ефикасни, ПЧИ трябва да се вписват във визия за националната икономика и за нейното включване на подрегионално, регионално и световно равнище. За тази цел трябва да се изготви истинска национална стратегия за развитието, какъвто беше случаят със страните от Югоизточна Азия през 70-те и 80-те години на миналия век.

7.2.2.4 Все пак ПЧИ не могат да решат всички проблеми и преди всичко свързаните с доброто управление, демокрацията, правовата държава, зачитането на правата на човека, корупцията и изтичането на капитали ... С оглед на тази констатация е полезно да се подчертае, че идващите от Китай ПЧИ се увеличиха значително през последните години, главно поради положените значителни дипломатически усилия, достигнали своя апогей на срещата на върха Китай-Африка. Китайските ПЧИ се съсредоточават почти изключително в добивната промишленост, за да се осигурят суровините, необходими за подема на икономиката на самия Китай.

7.2.2.5 В разстояние на 10 години търговският обмен между Китай и Африка се увеличи двадесет пъти, нараствайки от 3 милиарда американски долара през 1998 г. до 55 милиарда долара през 2006 г. С оглед на африканските интереси обаче китайският подход повдига много въпроси. Той често поощрява правителства, чиято политическа ориентация не е в посока на демокрацията, правовата държава, намаляването на бедността⁽¹³⁾. От тази гледна точка поучителен е конфликтът в Дарфур, както и поведението на Китай в Зимбабве. Освен това шо се отнася до развитието, подходът на Китай е опасен (вж. ПРИЛОЖЕНИЕ III от становището).

7.2.2.6 Във връзка с инвестициите в Африка следва да се отбележи силното присъствие на държавите-членки на ЕС. За неговото разширяване биха могли да се предвидят следните мерки:

- предлагане на сериозни стимули на предприятията от ЕС под формата например на данъчни кредити;
- използване на съществуващите инструменти за развитие след преразглеждането и подсилването им, например чрез увеличаване на възможностите и улесненията за инвестиране от страна на ЕИБ и подобряване на работата ѝ, като тези

инвестиции бъдат превърнати в полезен ресурс за частния сектор;

- въвеждане на подходящо финансиран инструмент/орган за гарантиране на инвестициите, в съответствие с член 77, параграф 4 от Споразумението от Котону.

7.3 Превръщане на МСП в инструмент на икономическото развитие

Частният сектор, както и неговото укрепване и диверсифициране са от основно значение за устойчивото развитие, създаването на работни места и съответно намаляването на бедността.

Но в повечето африкански държави в известен смисъл липсва свързващото звено между, от една страна, неформалния сектор и микропредприятията, свързани по-скоро със социалното оцеляване, отколкото с насърчаването на икономиката в истинския смисъл на думата, и, от друга страна, филиалите на големите чуждестранни предприятия, които функционират почти автаркично и поради това имат незначителен принос за местната икономика.

Следователно се поставя въпросът за насърчаване на създаването на малки и средни предприятия (МСП), които да бъдат неразделна част от една съгласувана икономическа структура, допринасяща за **развитието на така необходимия за бъдещето на континента частен сектор**.

За насърчаване на развитието на МСП е нужно по-специално:

- да се задълбочи регионалната интеграция (вж. параграф 7.8), за да се преодолее ограничеността на местните пазари;
- да се намали административната тежест, да се увеличи доверието в съдебната система, да се приведат в съответствие структурите, в това число нематериалните (комуникационните инфраструктури), към техните потребности;
- да се разкрият финансови възможности (вж. параграф 7.2.1: местни инвестиции) за тяхното създаване и финансиране. За тази цел трябва, по-специално, да се подобри бизнес средата, като бъдат въведени, например, помощи за пазара и комерсиализирането, да им се окаже помощ за изпълняването на изискванията на финансовите органи и да се разшири предлагането на финансиране чрез по-голямо участие на нефинансовия частен сектор;
- **Европейският съюз трябва да превърне развитието на МСП в един от приоритетите на своята политика за сътрудничество в Африка.** Чрез държавите-членки и техните предприятия той трябва да улеснява и насърчава създаването на МСП, по-специално: чрез данъчни стимули за насърчаване на инвестициите (данъчни кредити, заеми със субсидирана лихва, роля на ЕИБ и т.н.);
- чрез систематичен трансфер на технологии (ноу-хау, обучение), който евентуално да прерасне в програми за научноизследователска и развойна дейност. Всяко европейско предприятие, което подписва договор за доставка на оборудване и индустриални стоки, би трябвало да поеме ангажимент за трансфер на технологията си (това се прави успешно с Китай: в ядрената енергетика, самолетостроенето и др., защо не и с Африка за не толкова сложни продукти, дори ако финансовият залог е по-малък);

⁽¹³⁾ Съвместна парламентарна асамблея АКТЬ/ЕС. Проектодоклад относно „Преките чуждестранни инвестиции (ПЧИ) в държавите от АКТЬ“, докладчик г-жа Astrid LULLING и г-н Timothy HARRIS, Кигали, ноември 2007 г.

- чрез насърчаване на работниците да създават собствени предприятия, както и чрез създаване на инкубатори на предприятия, което да се стимулира чрез включването в образователните програми на насърчаването на предприемачески дух;
- чрез развитие на съвместен бизнес или смесени предприятия с африканско и европейско участие (капитали, работна сила, мениджмънт и пр.).

7.4 Изграждане на модерно и конкурентоспособно селскостопанство

Селското стопанство, риболовът и горското стопанство, основни аспекти от развитието на селските райони, трябва да бъдат главният стратегически приоритет на развитието на Африка. Тези сектори са в основата на първоначалното развитие и чрез значението, което имат за голяма част от територията, са структуроопределящи за икономическия и социалния живот. Без развитие на селските райони не може да се постигне самостоятелно задоволяване на потребностите от храни, защото то представлява важен сектор от икономиката на африканските страни, допринасяйки за стабилизирането на населението, още повече че има голям потенциал за създаване на заетост. С оглед на важността на африканското селско стопанство — 57,2 % от общия брой на икономически активното население се занимават със селско стопанство срещу 5 % в индустриализираните страни — не може да не ни учудва констатацията, че само 1 % от средствата на Деветия европейски фонд за регионално развитие са били заделени за земеделието; този факт засилва аргумента за необходимостта гражданското общество — и по-специално земеделските производители — да бъдат привлечени за участие в разработването на национални планове. За сравнение, Световната банка е отделила 8 % от своите средства за земеделие, като признава, че това е недостатъчно.

Във времето на поскъпване на цените на селскостопанските суровини, а оттам и на хранителните продукти на международните пазари, повече от всякога постепенното развитие на земеделието може да се осъществи само чрез прилагането на сериозна земеделска политика, структурирана и разработена в краткосрочен, средносрочен и дългосрочен план. **На тази политика трябва да се даде бюджетен и финансов приоритет в широкия смисъл на думата** и тя следва да бъде съобразена със специфичните условия в различните страни и на континента като цяло, като същевременно включва регионалния подход.

За да се гарантира максимален успех от въвеждането на подобна политика, тя трябва да бъде разработена и осъществявана само със съдействието на африканските земеделски организации и трябва, по-специално, да включва защитни механизми: нормално ли е в Сенегал да се внася ориз от Азия, след като по течението на реката има потенциал за напояване, който обаче не се използва?

Една рационална политика на насърчаване на заетостта в земеделския отрасъл може да се основава по-специално на аспектите, посочени в ПРИЛОЖЕНИЕ IV от становището.

7.5 Човешките ресурси — в центъра на политиката за заетостта

Развитието на човешките ресурси задължително присъства във всяка стратегия за развитие. Образованието и обучението играят първостепенна роля в този процес, като създават гъвкава

работна сила с разнообразна и добра квалификация. Ето защо тези, които планират човешките ресурси, трябва, съвместно със заинтересованите лица от социално-икономическата сфера, да анализират потребностите от работни места, пазара на труда, да направят средносрочни и дългосрочни прогнози, да предвидят основните проблеми и предизвикателства, свързани със съответствията между квалификация и заетост. В общ план примерът на нововъзникващите икономики или тези, поели скоро по пътя на развитието, като Корея, е поучителен в този аспект.

ЕС и държавите-членки с техния опит в областта на обучението и целевото и селективно финансиране с гарантирана проследяемост, трябва да играят основна роля. Във връзка с това ЕС има много образователни програми, в които могат да участват африкански студенти. Това от голямо значение, тъй като бъдещето на Африка се гради от хора с добро образование

В Приложение V от настоящото становище са посочени различните мерки, които биха могли да изведат човешките ресурси в центъра на политиките за насърчаване на заетостта.

7.6 Регионалната интеграция

Всепризнат факт е, че е налице огромен потенциал за развитие на вътрешноафриканската търговия и за създаване на по-големи икономически пространства.

Регионалната и подрегионалната икономическа интеграция отбеляза значителен напредък, особено със създаването на Африканския съюз, но търговският потенциал все още не е използван напълно. Трябва по-добре да се координират мерките, предприети за хармонизиране на митническите процедури, да се намалят тарифните и нетарифните бариери, да се подобрят транспортът и комуникациите чрез по-големи инвестиции в развитието на регионалните инфраструктури и да се осигури свободното движение на гражданите, по-специално чрез премахване на визите, като всичко това се впише в политика за устройство на територията, така че да се постигне цялостна съгласуваност.

Икономическото развитие на Африка минава най-напред и преди всичко през разширяването на нейния вътрешен пазар, който може да засили растежа на местно ниво, давайки по този начин на континента възможност да се стабилизира и да заеме своето място в световната икономика. Регионалната интеграция и развитието на вътрешния пазар са опорните точки, трамплините, които ще помогнат Африка да се отвори в положителен аспект за световната търговия.

От тази гледна точка Комитетът изразява съжалението си, че досега не бяха договорени **регионални** преговори по споразуменията за икономическо партньорство, една от целите на които е именно икономическата интеграция.

7.7 Социалният диалог

Той е необходим и е от основно значение за създаването на възможности за достоен и продуктивен труд. Като такъв той трябва да е неразделна част от изпълнението на общата стратегия. В действителност пълноценното участие на социалните партньори в икономическия и социалния живот, по-специално посредством преговорите за колективен трудов договор, отговаря не само на изискванията на демокрацията, но е също така

източник на социално развитие, на социален мир и на икономическа конкурентоспособност. Социалният диалог е предпочитан инструмент, позволяващ да се постигне социално-икономически консенсус, който стимулира развитието. Всъщност не е възможно оптимално икономическо развитие, ако то не е съпроводено със социално развитие. Тези концепции трябва да вървят в синхрон, за да се създаде динамиката, необходима за пълната ефективност на икономическия прогрес, който може да доведе до подобрения в начина на живот, възможностите за достоен труд и благоденствието на населението. Следователно е необходимо да се създадат или да се развият свободите за участие в профсъюзи и колективни преговори, силни и независими организации на работодатели и наемни работници, разполагащи с възможности и технически умения, които са им необходими, за да изпълнят докрай своята роля.

7.8 Организираното гражданско общество

Участието на недържавните институции е неделимо от създаването на възможности за достоен труд и затова трябва да бъде в центъра на общата стратегия. Всъщност тяхното участие не само отговаря на изискванията на демокрацията на участието, но и допринася с ноу-хаута и познаването на местните условия от страна на хората, които всекидневно се занимават с предприемачество, производство, селско стопанство и др. В това си качество те трябва да бъдат привлечени за участие в изготвянето на индикативните национални и регионални програми и да бъдат считани за пълноценни фактори на развитието, да получават държавна помощ за развитие и предвидените от разпоредбите на Споразумението от Котону помощи за укрепване на капацитета. В тази връзка заслужава да се припомни в частност раздел 3 от становище 1497/2005 на Комитета относно необходимата структурна, т.е. институционална организация на организираното гражданско общество (платформа, мрежи, комитет и др.), за да се постигне онова единство на време и място, което е необходимо за обсъжданията и определянето на техните насоки. От тази гледна точка **създаването на Консултативен съвет на гражданското общество по силата на Споразумението за икономическо партньорство (СИП)**

Брюксел, 17 септември 2008 г.

CALIFORUM-CE, сключено през декември 2007 г., е пример, който трябва да бъде последван в Африка (вж. заключителната декларация на 25-ата среща на икономическите и социални среди АКТ-ЕС, проведена на 4, 5 и 6 март в Брюксел под мотото „По-добро партньорство за по-добро развитие“). Изпълнявайки мандата, възложен му със Споразумението от Котону, ЕИСК чрез своя Комитет за мониторинг ЕС-АКТБ изигра последователна роля, допринасяйки за координирането, широките обсъждания и обединяването в мрежи на организираното гражданско общество.

7.9 Доброто управление

„Доброто управление“ е предпоставка за доверието на инвеститорите. От тази гледна точка то е изключително важно за развитието на Африка. Следователно насърчаването на демократичното управление на всички етажи на властта е основен елемент на диалога за партньорството Европа-Африка. То трябва да бъде разглеждано в своята цялост и да включва зачитането на правата на човека и на наемните работници, сред които синдикалните свободи, трудовите стандарти, както и правовата държава, укрепването на институциите и на държавния апарат, чиято слабост и недостатъчен капацитет често са пречка за прилагане на мерките за сътрудничество, за участието на гражданското общество в една реална демокрация на участието, както и за борбата срещу корупцията. По този последен въпрос **Европейският съюз и държавите-членки трябва да предявят изисквания в рамката на партньорствата, като обвържат финансовата помощ, която предоставят, с възможността за проследяване на нейното използване.** На практика от сто милиарда долара годишна помощ тридесет милиарда „се изпразват“⁽¹⁴⁾ (вж параграф 3.6.1.5 и 7.2.1.3 последно тире).

Председател на
Европейския икономически и социален комитет
Dimitris DIMITRIADIS

⁽¹⁴⁾ „Икономическото развитие в Африка“, доклад на ЮНКТАД, 27.9.2007 г., интервю на държавния секретар по фонфонията на френското правителство, вестник „Монд“, 16.1.2008 г.